

Motion till riksdagen 2023/24:404

av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD)

Ansvarsfull associationsrätt

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta inriktat och systematiskt med regelförenkling för företag och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i enlighet med motionen utreda ett optimalt krav för kapital i aktiebolag, med avseende på likvidation, med hänsyn till att det införts lägre krav på aktiekapital för att bilda aktiebolag, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hur ökande krav på aktiekapital över tid, med avseende på likvidation, ska fungera i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inga företag ska tvingas kvotera sina styrelser eller sina anställda och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att så långt det är möjligt ta bort den mångfaldsredovisning som påtvingas företag, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom EU verka för att mångfaldsredovisning för företag ska tas bort och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka och redovisa i vilken mån kraven på hållbarhetsredovisning resulterar i konkret nytta samt konsekvenserna av den ökade administrationen och kostnaderna det medför för företagen och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nolltolerans mot bolagsmålvakter och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att följa upp metodiken som används för motverkande av bolagsmålvakter och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för förändrad lagstiftning så att Bolagsverket ska ha möjlighet att vid registrering neka

näringsverksamhet för misstänkta bolagsmålvakter och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra direkt överföring av räkenskapsinformation som tagits emot på papper till elektronisk form och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra digital arkivering som inte behöver ha geografisk plats i Sverige, så att krav i stället ställs på att kunna uppvisa bokföringen vid revisorers och myndigheters förfrågan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa separata regler för årsbokslut i bokföringslagen och tillkännager detta för regeringen.

Regelförenkling för att gynna företagande och näringslivsutveckling

Näringsliv och företagande behöver stärkas. Flera möjligheter bör ses över för att underlätta och förebygga hinder i regelverk, processer och myndigheters handläggning, för att starta, driva och utveckla verksamhet. Det är inte minst viktigt i tider av osäkerhet och förvärrad lågkonjunktur. Det är företagen som ger arbetstillfällena och medverkar till att kunna bygga välfärd.

Viktigt är förstärkning av det regeringsknutna regelförbättringsarbetet, systematisering av detta och myndigheternas regelförbättringsarbete. Sverigedemokraterna driver flera förslag som gäller förbättring av regler och processer för företag, i kommittémotionen Mindre betungande regler och byråkrati för svenska företag.

På flera olika sakområden är kommuners och myndigheters handläggningstider varierande och tar alltför lång tid och processer är omständliga. Man bör se över former för att generellt korta ner handläggningstider och administrativa kostnader samt att en generell gräns sätts. Administration och byråkrati bör minimeras. Rättssäkerheten skulle då också öka. Näringslivets Regelnämnd har exempelvis pekat på att handläggningstider, administrativa avgifter för bygglov samt även tolkning av regler varierar stort i olika kommuner. Effekter av det är ojämlika förhållanden för byggbolag vilket ger vissa bolag i vissa kommuner högre byggkostnader och mer långdragna byggprocesser samt att det påverkar konkurrensen och rättsosäkerheten.

Aktiekapital och bolagsformer

Kravet på aktiekapital har sänkts. Det lägsta tillåtna aktiekapitalet i privata aktiebolag är sänkt från tidigare 50 000 kronor till 25 000 kronor. Ändringen i aktiebolagslagen trädde ikraft den första januari 2020 med anledning av proposition 2019/20:21. Syftet med ändringen skulle vara att aktiebolagsformen blir mer tillgänglig för den som driver eller vill starta ett företag och främjande av företagande. Ändringen hade sin grund i januariavtalet, den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet.

Sverigedemokraterna anser att en sänkning av kapitalkravet i grunden är bra för att fler ska kunna bilda aktiebolag, men det krävs fler åtgärder om det ska bli en lyckad reform. Det finns ett stort behov av ytterligare utredning och av fler och mer djupgående förändringar av regelverket än att enbart sänka aktiekapitalet.

Ett system med en nivå för startkapital och en högre nivå för aktiekapital och likvidation förekommer i många länder och borde kunna tjäna som inspiration och utgöra utgångspunkten för en utredning. I det danska systemet finns begränsningar för bolags möjligheter att besluta om utdelning till dess att de är fullvärdiga aktiebolag med ett högre aktiekapital. Sverige kan hämta inspiration från Danmark och ta fram bättre ändamålsenliga regler för aktiebolag.

Det är viktigt att begreppet aktiebolag inte blir alltför urvattnat genom att värdet på bolagen blir för lågt. Det bör finnas ett egenvärde i aktiebolag, men samtidigt ska inte hindren vara för stora för att starta nya bolag. En alternativ lösning på denna avvägning är att å ena sidan kombinera en ny förenklad bolagsform och å andra sidan en optimerad nivå för när kontrollbalansräkning ska genomföras och när likvidation i aktiebolag ska träda in. Istället för ett lågt startkapital kan aktiebolag kompletteras med en enkel bolagsform som ska vara lämplig för uppstart och mikroföretagande utan en kapitalinsats. Med utgångspunkt i enskild näringsverksamhet ska det utredas hur en sådan bolagsform med minimala hinder för uppstart av företag skulle kunna se ut.

Med tanke på att en sänkning av startkapitalet för aktiebolag kan leda till likvidationsproblem bör en ny utredning tillsättas. Det ska utredas vad som utgör ett optimalt startkapital, aktiekapital vid företagets start, för aktiebolag ur likvidationshänseende, och här åsyftas aktiekapitalets storlek i förhållande till när företaget ska försättas i konkurs. Aktiekapitalet bör höjas efter en tid som en ökad buffertvall mot likvidation. Utredningen bör undersöka vilken nivå för ett förhöjt aktiekapital efter en viss tid som skulle vara optimal.

Kvotering och mångfaldsredovisning

Det finns experter som argumenterar för frivillighet framför kvotering. I en magisteruppsats har man kommit fram till att bolag som når jämställdhet under frivillighet har högre avkastning, fler styrelsemöten och högre ledamotsnärvaro. Dessutom finns indikationer på att den frivilliga vägen har mer positiva effekter på bolag, styrelse och individers möjligheter än vad som uppnås genom kvotering.

Företag med minst 250 anställda har från och med år 2017 ålagts att göra mångfaldsredovisningar, där bland annat arbetet med mänskliga rättigheter, mångfald, sociala frågor, personal och jämställdhet ska redovisas. Detta bygger på proposition 2015/16:193 Företagens rapportering om hållbarhet och mångfaldspolicy, vars innehåll följer ett EU-direktiv. Ärendet behandlades i riksdagen i betänkandet Företagens rapportering om hållbarhet och mångfaldspolicy (bet. 2016/17:CU2). Mångfaldsredovisningar innehåller högst privata uppgifter om anställda och styrelseledamöter. Det handlar bland annat om att kartlägga människors kön, bakgrund och födelseland.

De företag som vill bör ha rätt att bortse från att kartlägga sådana privata och ibland kränkande uppgifter om sina anställda och bör istället kunna koncentrera sig på det som är viktigt för företagets verksamhet. Det viktiga bör vara att ha kompetenta arbetskamrater som kompletterar varandra på ett utvecklande sätt, oavsett kön, ursprung eller födelseland. De krav på redovisningar av så kallad mångfald som tidigare har införts är kontraproduktiva för att uppnå fullständig jämställdhet.

Företag bör arbeta med avpersonifierade ansökningar där ovidkommande uppgifter sorterats bort för att säkerställa en likvärdig rekrytering för alla. Även de efterfrågade kvalifikationerna bör vara genomtänkta och utformade på ett sätt så att de inte

uppenbart missgynnar människor på grund av ovidkommande privata förutsättningar. Avpersonifierade ansökningar är också ett mycket effektivt sätt att få bort risker för jäv och annan otillbörlig påverkan. För detta kan det vara bra om staten och andra offentliga arbetsgivare uppdrar åt en lämplig myndighet att ta fram riktlinjer för hur avpersonifierade ansökningar kan fungera. Staten bör använda sig av avpersonifierade ansökningar vid alla sina anställningar.

Då bolagsstyrelser tillsätts och ägarna har ett övergripande ansvar för att aktiebolag ska fungera på bästa sätt, ska inte aktieägarna tvingas tillsätta personer i sina styrelser på grund av ovidkommande personliga uppgifter som kön, ursprung eller liknande. Därför motsätter vi oss all form av kvotering efter kön eller ursprung.

Effekterna av kraven på hållbarhetsredovisning

Lagen om obligatorisk hållbarhetsredovisning har funnits i fyra år. Kravet kom från ett EU-direktiv, men Sverige valde att gå längre än EU:s krav. Det innebär att fler företag i Sverige omfattas än vad som var ett måste. Det handlade 2022 om cirka 1 600 företag. Lagstiftningen saknar precisa krav, vilket ger oklarheter i hållbarhetsredovisningarna. Dessutom är det generella trycket högt på företagen, vilket gör att de lägger stora resurser på att leva upp till samhällets klimatförväntningar. Detta framgår i en granskning av ett antal fastighetsbolags hållbarhetsredovisningar som Fastighetsnytt genomfört 2022. Där nämns att det förekommer kreativ bokföring och inkopierad text.

Det finns flera problem med detta. Centralt är att det uppstår frågetecken angående huruvida konkret nytta och faktisk klimat- och miljöförbättring sker överlag. Dessutom ställer man sig frågan om den omfattande rapporteringen i sig gagnar någon. Det måste kosta både företagen och kontrollanterna mycket att få fram och granska denna hållbarhetsrapportering.

Vi i Sverigedemokraterna motsatte oss Sveriges överimplementering av EU:s krav på hållbarhetsredovisning. Nu går omfattande resurser till att hållbarhetsredovisa utan resultat men med ökad belastning.

Utredningen Nya regler om hållbarhetsredovisning SOU 2023:35 publicerades i juni 2023. Där lyfts nyttan, även för företag, med hållbarhetsrapportering fram. Där tas det nya EU-direktivet om hållbarhetsredovisning upp. Det ersätter det tidigare direktivet om vissa stora företags tillhandahållande av icke-finansiell information och upplysningar om mångfaldspolicy. De nya reglerna, som anknyter till globala standarder, lägger ett större ansvar på företagen för deras inverkan på samhället och miljön. Resulterar utredningsförslagen i lagförslag för anpassning i svensk lag av det nya direktivet, är det av största vikt att ingen överimplementering sker.

Motverka bolagsmålvakter

Det finns problem med så kallade bolagsmålvakter, vilka agerar ansikte utåt i bolag på uppdrag av den verkliga företrädaren. Med bolagsmålvakter menas en person som låter sig utses till exempelvis vd eller styrelseledamot för ett företag med syftet att dölja den egentliga huvudmannen för bolaget. Målvakterna tar i vissa fall emot ersättning och har juridiskt ansvar för företag där kriminell verksamhet bedrivs. Vanligen används en målvakter i flera företag samtidigt.

Hösten 2019 och framåt arbetade Ekobrottsmyndigheten och Kronofogde-myndigheten på ett nytt sätt för att förhindra förekomsten av bolagsmålvakter. Tidigare har bolagsmålvakter fått näringsförbud då de stått åtalade för brott. Den nya arbetsmetoden ska verka för att målvakterna får näringsförbud även då de inte står åtalade för brott, genom att myndigheterna visar att målvakterna grovt åsidosatt sina skyldigheter som företagare, till exempel om de inte betalat rätt skatt och avgifter. Det kan också göras genom att påvisa fall där målvakter suttit i styrelser som gått i konkurs.

Det har rapporterats att myndigheterna hoppas på att snabbare kunna ge målvakter näringsförbud och förhindra att de används i flera företag. Men det noteras också att det kommer att ta tid att starta upp metodiken. Arbetsmetoden bygger på att samma regelverk används men på ett annat sätt än tidigare.

I betänkande 2020/21:CU8 samt året därefter i betänkande 2021/22:CU11 riktades ett tillkännagivande till regeringen om att man bör prioritera arbetet mot att företag används som brottsverktyg och att förslag ska tas fram som på effektivt sätt motverkar förekomsten av bolagsmålvakter. Regeringen har 2021 beslutat om kommittédirektiven Bolaget som brottsverktyg (dir. 2021:115). I utredningsuppdraget ingår bland annat att göra en sådan översyn som anges i tillkännagivandet. Uppdraget i den delen skulle redovisas senast den 22 juni 2023 men är försenat. Det ska råda nolltolerans mot brottsliga upplägg som att använda så kallade bolagsmålvakter.

Myndigheterna behöver stödjas genom en handlingsplan för nolltolerans mot bolagsmålvakter. Metodiken som används för motverkande av bolagsmålvakter behöver följas upp, för att avgöra om önskade effekter uppnås. Om så inte är fallet behöver eventuellt lagstiftningen förändras för att säkerställa att bolagsmålvakter förhindras att agera. Utgångspunkten och målet ska vara att inga bolagsmålvakter kan agera. Det räcker inte att ”fler kan få näringsförbud” som det heter. Lagstiftningen behöver ses över så att Bolagsverket ges ökade möjligheter att vid registrering neka näringsverksamhet för misstänkta bolagsmålvakter.

Räkenskapsinformation till elektronisk form

Regler om redovisning behöver moderniseras eftersom bokföringslagen (1999:1078) inte är anpassad till dagens digitala teknik. Det hämmar företagen då den administrativa bördan blir för stor och ineffektiv. Företag är beroende av den digitalt utvecklade omvärlden och anpassar i hög grad sin verksamhet till digitala verktyg, kanaler och plattformar. Då bokföringslagen inte är anpassad innebär bokföring och räkenskaps-hantering därför ett dubbelarbete. Dessutom tolkas bokföringslagen olika, vilket förvirrar kring räkenskapshantering. Administration och bokföring behöver anpassas till dagens moderna samhälle där digitala processer används i mycket stor utsträckning. Den tekniska utvecklingen har gått snabbt på redovisningsområdet. Program och tjänster för redovisning är utvecklade för hög effektivitet och lättillgänglighet, och även högutvecklade lösningar för elektronisk arkivering finns att tillgå.

Flera aktörer har påtalat problemen, bland andra Föreningen Auktoriserade Revisorer, Svenskt Näringsliv och Näringslivets Regelnämnd. Många upplever de svenska arkiveringskraven som omoderna jämfört med kraven i andra länder. Det ska ställas höga krav på att räkenskaper hanteras säkert och korrekt. Inga regler som syftar till effektiviseringar får riskera att missbrukas eller användas till brottsliga ändamål,

utan de ska utformas med nödvändiga säkerhetskrav. Att möjliggöra digital hantering ska medföra nödvändiga krav.

Det bör bli möjligt att direkt föra över räkenskapsinformation på papper till elektronisk form. Vinster med detta är exempelvis administrativ lättnad för företag och anställda. Hantering och arkivering av kvitton skulle exempelvis underlättas. Hantering av pappersdokument i företag vars ekonomihantering sköts centralt i en gemensam funktion utanför Sverige skulle förenklas.

Utredningen Förenklingar för mikroföretag och modernisering av bokföringslagen (SOU 2021:60) föreslår ett avskaffande av kravet på bevarande av ursprungligt material, vilket möjliggör överföring i elektronisk form. Där lämnas förslag på åtgärder som syftar till att förenkla och modernisera bokföringslagen. Utredningens övergripande uppdrag har varit att förenkla bokföringsprocessen genom att åstadkomma ett modernt, teknikneutralt och enkelt regelverk för företagen. Remissvar har inkommit, och beredning pågår 2023 inom Regeringskansliet. Det återstår att se när förslag läggs fram.

Arkivering av bokföring utanför Sverige

Bokföringslagen (1999:1078) är anpassad för äldre förhållanden som rådde innan de digitala lösningarna utvecklades. Dessa är numera under ständig utveckling, anpassade för alltmer effektiv och enkel hantering där elektronisk arkivering är möjlig och behovet inte finns av en specifik geografisk placering. Den svenska bokföringslagen behöver anpassas till rådande förhållanden i högre grad.

Dagens krav på att räkenskapsinformation ska förvaras i Sverige försvårar för många företag. Reglerna tillåter under vissa förutsättningar att räkenskapsinformation på maskinläsbara medier kan förvaras utanför Sverige; platsen ska anmälas till Skatteverket och Finansinspektionen. Det är idag vanligt med användning av ekonomisystem med internetbaserad arkivering. Den svenska bokföringslagens krav möts genom dubbelkopiering från servrar utanför Sverige till servrar i Sverige.

Enligt flera aktörer inom näringslivet innebär detta kostnader och merarbete samt extra moment inom administrationen, och det kräver stor datakapacitet. Detta blir belastande, inte minst för mindre företag med begränsade resurser. Att möjliggöra digital arkivering på en annan plats än geografiskt i Sverige medverkar därför till att underlätta för företag och näringsliv.

Vid utformning av nya regler ska höga krav ställas på säkerhet, nödvändig tillgång och att kunna uppvisa räkenskaper.

Utredningen Förenklingar för mikroföretag och modernisering av bokföringslagen (SOU 2021:60) har övervägt avskaffande av bokföringslagens krav på förvaring av räkenskapsinformation i Sverige samt krav på anmälan respektive ansökan för förvaring av elektronisk räkenskapsinformation utomlands. Utredningen bedömer dock att de skäl som talar för att de aktuella kraven bör avskaffas inte har en sådan tyngd i förhållande till de motstående intressena att kraven för närvarande bör avskaffas. Remissvar har inkommit för SOU 2021:60, och beredning pågår 2023 inom Regeringskansliet. Det återstår att se när förslag läggs fram.

Separata regler för årsbokslut i bokföringslagen

Reglerna om hur årsbokslut ska upprättas skulle vinna på att skrivas i ett separat avsnitt i bokföringslagen. Det är skillnad på årsbokslut och årsredovisning; därav behövs inte samma regelverk. En årsredovisning är en offentlig handling, vilket inte gäller för årsbokslut. Hänvisningar görs till årsredovisningslagen där regler finns som gäller årsredovisning, även för hur årsbokslut ska upprättas. Det skapar krångliga tolkningar och oklarhet om vad som gäller vad.

Många använder bokföringslagen, även de som inte berörs av regler om årsredovisning utan använder årsbokslut, vilket är majoriteten av företagen. Det kan gälla ideella föreningar, bostadsrättsföreningar och fysiska personer som bedriver näringsverksamhet. Många som tillämpar årsbokslut gör det i förenklad form. I dessa fall är gällande regelverk som tar upp regler för både årsredovisning och årsbokslut krångligt att ta till sig och det upplevs krångligt att sälla ut det som berör regler för redovisning av den egna verksamheten med förenklat årsbokslut.

De som upprättar årsbokslut har omfattande och svårtolkade regler att ta hänsyn till. Det leder till att mycket tid och resurser läggs på tolkningar som ändå är ovissa och svåra att hantera. Många av de som tillämpar årsbokslut skulle vara behjälpta av enkla och tydligare regler som separeras från regelverket kring årsredovisning.

Utredningen Förenklingar för mikroföretag och modernisering av bokföringslagen (SOU 2021:60) har undersökt aspekter kring årsbokslut men inte att separera reglerna för årsbokslut från reglerna om årsredovisning. Remissvar har inkommit, och beredning pågår 2023 inom Regeringskansliet. Det återstår att se när förslag läggs fram.

Mikael Eskilandersson (SD)

Roger Hedlund (SD)

Martin Westmont (SD)

Björn Tidland (SD)